
Un text i una nota a peu de pàgina.

Alopècia*

per Josep M. Benet i Jornet

ALOPÈCIA: *caiguda general o parcial dels cabells o del pèl. Pot ser originada per causes molt diverses: malalties infeccioses o parasitàries (tifus, grip, sífilis, pneumònia, erisipela, tinya), malalties del cuir cabellut (psoriasis, lupus eritematós), efectes de les radiacions (raigs X, radiacions atòmiques), acció de diverses substàncies medicamentoses d'aplicació local (sals de seleni) o no (sals de talli, anticoagulants), traumes psíquics (emocions repetides o molt fortes, esforços intel·lectuals), tracció dels cabells (artificis de perruqueria), fregament (posició de sobines dels infants petits), cicatritzacions d'una ferida (cremades, traumes, pseudopelada de Brocq), etc.*

Bé que totes aquestes situacions poden donar-se, cap no és tan corrent com l'alopecìa seboreica o calvícia, la qual afecta, de manera continuada i progressiva, l'home; és motivada per causes de tipus hormonal, microbià i genètic preferentment.

* Aquest text breu que potser es preparen a llegir, si no ho han fet abans de llegir la nota, no és res i no val la pena que hi perdin el temps. Un patètic comentari sobre la masculinitat, com tants altres. Però si vostès sabessin fins a quin punt han trontollat els meus principis (literaris i teatrals) abans d'escriure'l i mentre l'escrivia, potser em compadiriem i el valorarien una mica.

Cinc actrius que van representar amb enorme èxit un espectacle basat en narracions de Patricia Highsmith, *Contes missògins*, em van demanar, a mi entre altres escriptors, un text per a un nou muntatge que es va dir *Homes* i que va ser dirigit també amb èxit per l'encara jove fenomen local, Sergi Belbel. (La joventut no li durarà gaire, gràcies a Déu; que es foti.) El meu estupor —que vaig procurar amagar— va ser que no em demanaven un text teatral, sinó un conte. No n'he escrit mai, jo, de contes, i que Déu em perdoni per aquesta mentida. Esperin i fixin-s'hi bé. No em demanaven un text teatral, em demanaven un conte escrit en primera persona. Com un monòleg, però no un monòleg sinó un conte. Gairebé tremolós, vaig dir que sí. De fet, es tractava de l'oportunitat de la meua vida. Procuraré explicar-me.

Algunes persones sàvies, potser avui massa poques, que han estudiat a fons l'assumpte teatral, encara insisteixen a afirmar que el text de teatre no és literatura dramàtica, que no és literatura. Imaginin, si resulta que tinguessin raó! M'ha fet sempre tanta il·lusió arribar a escriure algun dia qualsevol paper que pugui ser considerat literatura... (Mala literatura, per descomptat, i què?) Ara se m'oferia l'ocasió. Passant pel damunt de les diferències tècniques que hi hauria d'haver entre un monòleg considerat com un conte o un monòleg considerat com un text teatral (la possible anàlisi d'aquestes diferències podria haver estat l'objecte d'una altra nota menys monòtona que aquesta), la veritat és que, per poc preu, simplement subtitulant el meu text *conte* i no *monòleg teatral* i escrivint a continuació el que em donés la gana, estava salvat, hauria aconseguit el meu objectiu. És el que he fet. Hauré pogut franquejar per fi la porta de la literatura! Hauria pogut, millor dit. M'ha aturat un escrúpol. I no he afegit a la meua *Alopècia* l'adjectiu de conte. N'he dit text. Les missògines i el Belbel es pensaven tenir a les mans un conte (horrible) per situar, com podrien, a l'escenari. Qualsevol cosa pot servir de base per a un espectacle de teatre. Qualsevol escrit, ja sigui poesia, assaig, narrativa o allò que la meua perfídia tossuda s'atreveix a vegades a anomenar literatura dramàtica. Cert, em resulta a mi mateix endemoniadament difícil escatir si he escrit un conte o un text teatral; els clients em demanaven un conte i com a conte, en haver un servidor complet els requisits que m'exigien, han acceptat la mercaderia, però un servidor és autor de teatre i, havent de plantejar-me un monòleg, aneu a saber quines abjectes idees, potser les d'escriure, en realitat, teatre, han circulat per la meua ment.

Ah, però! Els analistes que tan clares tenen les diferències entre text teatral i literatura, segur que sabran desemascarar les meves veritables intencions. Ja me les explicaran. A mi em recorden els comissaris polítics, una raça admirable de persones que va aparèixer molt abans que el comunisme i que continuarà quan aquest hagi desaparegut del tot. En el cas que ens pertoca, són aquelles persones que dictaminen si el lector normal, no una persona lligada a la professió teatral, té dret a sentir o no plaer llegint Shakespeare. Perquè, sapiguem-ho d'un cop, els textos teatrals, tots, Shakespeare o qualsevol altre, hauran de ser arrancats un dia dels prestatges de les llibreries literàries i passar als prestatges de les llibreries tècniques, posem per cas al costat dels manuals d'instruccions de les màquines de rentar. Aquest és el seu lloc. Un text de teatre només serveix per a ús dels professionals de l'espectacle teatral. Només ells tenen dret a divertir-s'hi. Ningú més, aneu amb compte. Si algú que no és del ram s'hi emociona, hi troba un plaer literari, haurà de ser considerat un pervertit. Prohibida la lectura d'Èsquil, d'Aristòfanes, de Ruzante, de Calderón, de Sheridan, de Molière, de Schiller, d'Ibsen, de Guimerà..., a qui no pugui demostrar la seva relació directa amb la precària indústria dels escenaris.

Jo, ja ho he dit, no acabo d'entendre-ho. Em falta autoritat, la meua opinió no és rellevant, tragino un gros complex d'inferioritat per no ser una persona cultivada, una persona llegida capaç de col·locar citacions estremidores de Derrida o Lacan. Sóc de barri i per molt que vagi a viure a una altra banda sempre duré el barri enganxat al cul. Per això, quan em diuen que els textos de teatre no són literatura, confesso que m'hi perdo. Em perdo quan m'alliçonen i expliquen que no ho són, perquè només cobren el seu ple sentit dits dalt de l'escenari! Quan es diuen i s'interpreten. I prou! Molt bé, no m'ho empasso, però anem a suposar que m'ho arribo a empassar. En aquest cas continuaria pensant que un text teatral és literatura. Perquè succeeix que de petit al batxillerat, no sé si també en els estudis d'ara, ens deien que hi havia dues menes de literatura, l'oral i l'escripta. I que tanta literatura era l'una com l'altra. I que l'*Odissea*, durant molts segles, només va ser literatura oral, i que la poesia lírica la van inventar amb ritme i rima i totes aquestes pardalades, perquè durant molts segles només es deia, no s'escrivia, i els recursos mètrics ajudaven a recordar-la. Avui, res del que es conserva escrit i que va des de l'*Odissea* fins, com a mínim, el segle XV, i em quedo curt, com que tenia com a darrera destinació ser escoltat i no ser llegit, no ha de ser ja considerat literatura, si els comissaris són conseqüents. Reconeix que si opino diferent la culpa és de la meua poca sensibilitat i capacitat mental, que no m'ha deixat avançar pels camins de la ciència amb majúscules. Imagineu-vos que un dia vaig intentar, illús, interessar-me per la teoria dels actants, i no vaig passar de les seixanta pàgines, impermeable a les seves excitants implicacions i conseqüències! Ho sé, no tinc dret a opinar. He d'acceptar que les flors no són fetes perquè ens les mengem els porcs.

Jo, i molts altres (cada vegada som més perquè la raça humana va a la ruïna), cabuts amb la mania que qualsevol text, escrit i dit amb intenció, diguem, artística, i perdoneu la paraulota, és automàticament literatura. Per definició de la paraula literatura, tan senzill com això. Jo ho veuen quines coses! Al final aprendré. No, ja és tard. Però, en fi, almenys, en la present ocasió, aneu a saber, potser he *creat* de debò un conte. Sembla un monòleg, va ser escrit pensant en l'escena, però m'havien demanat un conte i tants n'hi ha de contes escrits en primera persona... Així que si passa, passa, i per una vegada, mira, direm que m'he hissats al camp de la literatura. M'he hissats amunt o m'he fumut de lloros avall? Perquè els comissaris polítics, aquells dels quals parlo, quan diuen que el text teatral no és literatura, no sé si, en certa mesura, ens estan salvant de la literatura, a la qual odiem. No sé si constitueixen la darrera frontera dels qui, incapaçs de crear res amb les paraules,

Encara ben jove ja vaig poder preveure aquell aspecte del meu futur. No es notava però patia d'alopecà. Tenia el cabell feble i poc espès. Després de rentar-me el cap mirava amb angúnia el terra de la banyera, massa ple de pèls cranials, perduts per sempre. Va ser trist començar a patir tan jove, mig sortint de l'adolescència, a l'època que els amics exhibien una impúdica tofa de cabells vigorosos, selvàtics, abundants fins l'excés, vivien despreocupadament i afrontaven el futur plens d'esperança. Mentre, jo mig amagava aquella malaltia humiliant, perquè algun cop que m'havia atrevit a comentar-la, a mitja veu, com aquell qui res, havia rebut a canvi rialles despreocupades i cap mostra de pietat. El món és pervers. Em sentia diferent i ridícul. Vaig aprendre a callar. Covava dintre meu una sensació semblant, d'alguna manera, no sé si sabré...; una sensació com la que tens quan no has après encara a moure't entremig de les noies i per a solucionar-ho no tens més remei que matar-te a palles. Només per posar un exemple. Et mates a palles i mentrestant fardes de molt cardar i t'ho passes fatal i comences a considerar-te a tu mateix com una mena de gos lúbric, fastigós i viciós.

Les coses, si no les pots dir, es podreixen dintre. Prenia, d'amagat, tota mena de tractaments, des del Petrolí Gal fins el minoxidil. I res. I em matava a palles... I res. No sé a què treuen cap aquí, les palles. Bé, tot lliga. Em sentia inferior als altres nois, no? Em semblava que totes les ties em miraven el cap aguantant-se el riure, entesos? Com voleu que pogués aprendre a moure'm feliç i tranquil entre elles? Em matava a palles. La por a l'alopecà i la por a les noies van néixer juntes.

El món és pervers, però sempre hi ha algú, algun dia, que t'allarga la mà. Jo tenia un cosí quatre anys més gran. Calbejava. Hereditari. Però sempre el veies somrient, segur i decidit. El vaig emprendre. Com s'ho feia? Vaig vomitar damunt d'ell la misèria que atenallava la meva ànima i aclaria la meva closca. Com se'n sortia, ell? Em va fer l'ullet. L'alopecà, em va explicar, és qüestió d'hormones, de microbis i de gens. Només ens passa als homes. Va lligada a la virilitat. És una qüestió de virilitat. És un signe de virilitat! En definitiva, la meva incipient i encara no ben manifestada calvícia estava directament relacionada amb el producte dels meus estimats collons. De fet, no vull insistir, era per això, naturalment, que em matava a palles. La meva virilitat esclatava per baix i em denunciava per dalt. L'alopecà i uns collons sempre massa plens estaven íntimament relacionats. Ah! Ah, aquell dia! Em vaig sentir reconciliat amb mi mateix, gairebé feliç, gairebé orgullós del meu destí de calb. A partir d'aleshores, i durant molts anys, el problema va desaparèixer. L'aprensió a la calvícia va quedar com un entranyable i estúpid record de l'adolescència. Igual que les palles. Sí, vaig aprendre a circular entre les noies.

amb la complexitat del més poderós dels llenguatges (em sembla que ni el senyor George Steiner no s'enfadaria en sentir-me) van odiar i van tiranitzar durant anys els illusos que ens entestàvem a treballar amb ell. No únicament als Països Catalans, no tan sols a l'Estat espanyol. També a la resta d'Europa, segons explica, per exemple, el senyor Jean-Pierre Ryngaert. (Déu meu, encara se m'encomanaria el vici barat i fallaç de les citacions!) I no deixa de ser un consol.

Un consol? Fora consols. Tu què saps, Papitu? Tu escriu com pugués, ja que el teu vici no té remei, i calla que prou feina hi ha i ben justet que et va.

Em penso que aquestes ratlles no són ben bé una nota a peu de pàgina. Però què volen? Ja que circumstancialment, en ocasió tan celebrable com la d'enguany, després de llargs anys, torno a col·laborar en aquesta estimada revista (no existeix l'impediment que, per punt, me n'allunyava), bé n'havia de posar alguna. Acceptant-ho, el tema, el de la meva estúpida encaparramenta amb la literatura dramàtica, gairebé venia rodat. I les missògines me l'havien deixat tan a tret! Per si de cas, vostès perdonin.

Perdó, la història que vull explicar comença ara. Van passar molts anys. La vida, la vida que s'escola... Vaig conèixer moltes dones, moltes putes, molts conys... Vaig aprendre a dominar el sexe i els sentiments. Ah, i la calvicie es va anar desenrotllant, desenrotllant, primer en forma d'antiga coroneta eclesiàstica; després, ja, com una vasta regió descaradament desertitzada. Però el procés de l'alopecie ja no m'afectava. Era aigua passada.

Llavors es va produir la catàstrofe. Jo ja era un senyor més que madur, de tornada de tot. I a les acaballes de la vida va aparèixer ella. Era una dona de cames llargues, inacabables. Uns pits tornejats i gràvids. No sé ben bé si era intelligent o estúpida. Cames llargues, cintura estreta, uns bons pits lleugerament caiguts... Però en ella, l'important no era res d'això. L'important, la mare que la va parir, eren els seus cabells. La seva cabellera llarga, lleument ondulada, negra i brillant com el xarol... La cara no era perfecta. Vull dir, tenia una cara bonica, però li faltava o li sobrava no sé què. Ara, la cabellera... Quina estupidesa, no? Aquella cabellera que ella sabia revolucionar i tornar a l'ordre amb un senzill cop de cap... Allò... No sabré explicar-ho. O potser sí. A vostès els agrada el cine? Vostès han vist l'aparició de Rita Hayworth a *Gilda*? Una cabellera negra inunda la pantalla. La cabellera és sacsejada i l'inoblidable cop de cap permet que aparegui un rostre meravellós, ple de llum... L'hòstia... I bé, jo vaig tenir a l'abast de les meves mans -i del meu cos en general-, la cabellera de Rita Hayworth reencarnada en un animal femení quasi perfecte.

Un servidor tenia força més anys que ella, però havia de ser meva. Vaig ser constant, la vaig perseguir nit i dia. I va ser meva. Nits glorioses! L'abraçava, enfonsava la cara en els seus cabells, els olorava, els alçava, li besava la nuca, els tornava a deixar caure, m'hi submergia. Mentre em buidava dins el seu cony, eren aquells cabells llargs, suaus i espessos allò que esclatava dins el meu cervell i magnificava els meus orgasmes. No li vaig amagar que havia començat a desitjar-la per la seva cabellera, però ignorava fins a quin punt ella era per a mi... només una cabellera. I que una idea fixa començava a obsessionar-me.

Jo anava coneixent cada vegada millor el seu cos. Sabia què buscava i on volia arribar. Una nit de fúria sexual, de suor, d'olors àcids i de llençols rebregats, una nit que considero el punt més alt de la meua vida, mentre ens revolcàvem i ens magrejàvem, vaig fer que els meus genitals s'enfonsessin dins la mata dels seus cabells divins, que restessin embolicats en ells, entortolligats en ells, salvatgement lligats per ells. Boig, vaig estar més a prop que mai d'adquirir la sabiduria definitiva que sembla amagar-se darrere el desig i abans de l'orgasme. És a dir, per entendre'ns, va ser l'escorreguda més intensa de la meua vida. Em vaig vessar, amb gran abundància, damunt la cabellera. Vaig veure el meu semen regalimar-hi triomfalment. Ella, no la cabellera, sinó la dona que hi havia a sota, s'ho va prendre, diguéssim, bé, però es va permetre de dir que hi havia llocs millors on encabir l'esperma d'un home. Li vaig respondre que havia de sentir-se satisfeta, que a veure on trobaria un xampú de més categoria. Es va pensar que bromejava, la molt estúpida.

A partir d'aleshores... Jo ja havia tastat el millor i els succedanis tenen gust de poc. Cada vegada que tornàvem a follar procurava, com aquell qui no fa res, enfilar-me cap amunt, mentre ella, egoista insensible, em reclamava cap avall. Però ara els llavis humits del seu cony em semblaven poca cosa. No tenia més remei que claudicar, sovint, però de seguida que podia..., jo i el meu carall ens alçàvem cap al bosc ple de sorpreses que coronava el cap de la meua amant. Vaig poder abastar l'èxtasi desitjat unes quantes vegades més, però ella, vull dir la dona i no la cabellera, que la cabellera sempre em va ser fidel, va començar a

mostrar-se, després d'aquests èxits, irritada i bèl·ligerant. Insatisfeta, deia la insensata.

La nostra relació va deixar de ser un idilli. I va començar a convertir-se en un fracàs el dia que, per acontentar-la i retenir-la, vaig voler enforquillar-la a la manera tradicional... i no me'n vaig sortir. La cuca no se'm va endurir prou. La cuca enyorava un altre lloc i no va fer cas dels meus esforços i de les meves trampes mentals. Ella s'ho va prendre amb una indulgència no mancada de sarcasme. Em va passar la mà per la closca i em va dir, amb una associació d'idees que no venia gens a tomb: «Aviat et quedaràs sense ni un sol cabell.» Paraules fatals. Acabava de sembrar de nou el dubte. Què era, la meva alopecía? Un signe de virilitat o un signe de decadència? No, no, la meva calba era perfectament masculina! I la meva capacitat sexual la mateixa de sempre. La culpa era d'aquella femella egoista i lasciva que no em permetia realitzar-me on havia de fer-ho! Em volia confondre, la mala puta! No ho aconseguiria!

Deixar-la? Abandonar-la? Impossible. Aquella última etapa va ser humiliant, plagada de fracassos, de malentesos, de plors, de renys i de reconciliacions amarades de secreta rancúnia. Jo volia una cosa, ella en volia una altra. Un dia, finalment, em vaig trobar contemplant-me davant del mirall, despul·lat de pèl a pèl i amb un rictus amarg a la boca. A la closca lluiu la darrera fase d'una alopecía total. Tres únics cabells es mantienien encara al seu lloc, isolats. Vaig passar-hi la mà, en una carícia plena de pietat, i dos es van desprendre i van caure. Amb el cor encogit vaig anar baixant la vista per les diferents zones d'un cos flàccid, tou, depriment. Al capdavant hi havia la polla. *Polla*, una paraula que sona a fugiu corrents que arriba vé a saber què. No, se li ha de dir *penis*. És més científic. I sona a diminutiu. El cosí aquell m'havia enganyat amb les seves històries sobre la calba i la virilitat masculina. Em vaig sentir desesperat, gelós de la cabellera que em mantenia esclau de la seva bellesa. Però vaig tenir una il·luminació i vaig maquinat la meva venjança alliberadora.

La darrera nit vaig acostar-me a la meva amant amb posat enganyador. La vaig fer brindar amb xampany i al xampany, com als contes de por, jo hi havia diluït unes gotes que li procurarien una son llarga i profunda. Sí, al cap d'uns segons va deixar caure la copa i es va desplomar rodona a terra. La vaig contemplar a gust. El seu cos magnífic, la seva cara bonica, amb un no sé què que li impedia ser perfecta... I amb la cabellera de xarol estesa al voltant del cap. Abans que res m'hi vaig fer una palla al damunt, darrer homenatge a l'objecte del meu desig. Va estar força bé. I després, admirat pel meu propi atreviment, vaig agafar unes tisores i vaig començar a tallar. Floc rere floc, vaig anar fent desaparèixer el que més estimava al món, aquella cabellera. Les tisores no paraven, i jo potser plorava. No n'estic segur, però valgui com a metàfora. Vaig tallar i tallar, destruint, tota ella i tot jo i tot el terra plens de cabells. Al cap només li restaven manyocs curts, irregulars. Aleshores em vaig quedar mirant-la de nou..., un moment. No en tenia prou. La meva venjança no en tenia prou. *Alopecía*. La meva boca escopia la paraula *alopècia* una i altra vegada. «Ara et daran alopecía.» Em sentia, no ho sé, el vindicador d'alguna raça noble i massa temps humiliada.

Vaig agafar una tovallola i els meus estris d'afaitar. Li vaig alçar el cap i li vaig posar la tovallola a sota. Delicadament. Vaig fer escuma amb la brotxa i vaig començar a passar-la pel crani de la meva amant. Va ser una feina meticulosa. No volia ferir-la, la volia calba, alopecíca total. Quants minuts van passar, durant aquesta operació, abans de la revelació inesperada que es preparava per saltar damunt meu, agafant-me completament desprevingut? Havia aca-

bat, li havia embolicat el cap amb la tovallola per netejar-li les últimes restes de sabó. D'una estrabada, frisós per veure-la reduïda a la meua mateixa condició, vaig apartar la tovallola. Mig segon per contemplar-la, jo exultant i ella amb la closca pelada. Mig segon més per descobrir, terroritzat, que aquell no sé què, allò inexplicable que impedia que el seu rostre fos definitivament bonic, per fi havia desaparegut! Oh, Déu, ara tenia davant meu una dona perfecta! L'oval del seu crani nu conjugava harmoniosament amb les celles, amb els ulls, amb les aletes del nas, amb la boca lleugerament entreoberta! La seva bellesa acabava d'aconseguir la plenitud! I m'atreia, la mala puta! Ara m'atreia amb bogeria, tota ella, més que mai. Vaig sanglotar, desesperat. Em vaig adonar que no hi havia res a fer, que mai no hi hauria res a fer! La vaig despullar, arrencant-li la roba sense miraments. La vaig tocar, necessitava tocar-la, li vaig palpar gairebé amb febre cada racó del seu cos, la vaig besar i vaig plorar, aquesta vegada sense metàfora. Després vaig quedar quiet i el cervell em bullia buscant una sortida. No em va ser difícil trobar-la. Vaig prendre, doncs, la darrera i definitiva decisió. La vaig estrangular.

La vaig estrangular. El meu darrer cabell, durant els sacceigs de la lluita —la porca s'estava despertant i es va resistir una mica—, se'm va desprendre del crani i va caure, just al final, quan el seu cos retrobava una quietud ara ja definitiva. El darrer cabell va caure, va planejar per l'aire i al final es va dipositar, suaument, entremig de dos pits poderosos. Potser va ser un pòstum homenatge, potser una casualitat amargament feliç. La vaig mirar a ella, a la seva nuesa esplèndida i per fi inofensiva, perquè era ben morta, i també vaig mirar el meu propi cabell, humil, lleig i perdut en la immensitat mòrbida d'aquell cos que es començava a refredar. Llavors, finalment, sí. Aleshores, finalment, senyores i senyors, vaig quedar descansat.

Per sempre. Vaig quedar descansat, vaig quedar descansat, vaig quedar completament descansat.

JOSEP M. BENET I JORNET
Novembre/desembre 1993